

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om "iets juridisch" dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen.

Dit keer wil ik de voorhangprocedure die in artikel 169 lid 4 Gemeentewet (Gmw) is verankerd eruit lichten. Hoe gaat de bestuurlijke praktijk ermee om en hoe zou het (eigenlijk) moeten, that's the question!

Inlichtingenplicht college bij aangaan privaatrechtelijke rechtshandelingen

De raad mag van het college verwachten dat hij zich vroegtijdig bij de raad meldt als hij voornemens is een besluit te nemen dat staat beschreven in artikel 160 lid 1 aanhef en sub e., f. g. en h. Gmw.

Het college moet de raad hierover inlichtingen geven, zegt artikel 169 lid 4 (Gmw). En wel vooraf.

De meest in het oog springende bevoegdheid in dit rijtje is artikel 160 lid 1 aanhef en sub e: het beslissen omtrent het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen.

Reactie raad

Als het college de raad aldus heeft geïnformeerd, kan de raad niet anders dan deze informatie voor kennisgeving aan te nemen. De raad kan niet besluiten of hij het er wel mee eens is.

Ja, natuurlijk kan de raad dat besluit wel nemen maar daar vraagt het college niet naar. Het college is immers bevoegd, en hij hoeft de raad alleen maar te informeren.

Heeft de raad daar zijn eigen gedachten bij, prima, maar dan ligt het op de weg van de raad om in een motie (naast het besluit tot kennisneming) die gedachten te ontvouwen en vervolgens aan het college te sturen.

Einde oefening.

Ingrijpende gevolgen voor gemeente: wensen en bedenkingen

Maar dan: het voorgenomen besluit heeft ingrijpende gevolgen voor de gemeente...in dat geval moet het college de raad in de gelegenheid stellen zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen. Het college mag niet eerder besluiten dan nadat hij de raad die gelegenheid heeft gegeven.

Let wel 1: de raad wordt niet gevraagd of hij het ermee eens is; nee hij heeft slechts de gelegenheid om zijn wensen en bedenkingen aan het college kenbaar te maken.

Let wel 2: naar de letter hoeft het college niet te wachten totdat de raad zijn wensen en bedenkingen aan het college kenbaar heeft gemaakt. Strikt genomen is het voldoende als het college de raad "de gelegenheid geeft". Als het raadsbesluit om wat voor reden dan ook op zich laat wachten, bijvoorbeeld omdat de stemmen staken, dan zou het college de keuze kunnen maken om zijn voorgenomen besluit om te zetten in een definitief besluit. Juridisch mogelijk, doch politiek wellicht bedenkelijk.

Wensen en bedenkingen in de praktijk

Er zijn in de bestuurlijke praktijk veel manieren die colleges gebruiken om de raad in voornoemde gelegenheid te stellen.

Een greep:

- Het college vraagt de raad "in te stemmen met"
- Het college de vrijheid te geven om een passende Green Deal met betrekking tot het project (..) te sluiten."
- Het college vraagt de raad "om een zienswijze"
- Het college vraagt de raad om wensen en bedenkingen kenbaar te maken

Staatsrechtelijke dimensie

Staatsrechtelijk lijkt dit nergens op! De beide eerstgenoemde opties zijn onbekend in de Gemeentewet en doen afbreuk aan de controlerende rol van de raad.

De twee laatste opties ontberen een op uitvoering gericht ontwerpbesluit.

Het college moet zowel de woorden uit artikel 169 lid 4 gebruiken én een op uitvoering gericht ontwerp-raadsbesluit aan de raad voorleggen.

Voorstel tot verbetering/aanpassing

Dit laatste zou als volgt kunnen:

“Het college stelt de raad voor om geen wensen en bedenkingen te hebben.”

Een dergelijk ontwerpbesluit past in het besluitvormingssysteem dat de Gemeentewet kent, en is vastgelegd in de artikelen 30 en 32 Gemeentewet.

Gemeentewet en raadsbesluiten/amendement

Artikel 32 gaat ervan uit dat er een voorstel ligt waar een raadslid “voor” of “tegen” is. Een raadslid kan “voor” of “tegen” stemmen op het voorstel *“geen wensen en bedenkingen te hebben”*.

Wil een raadslid een ander besluit dan het aan de raad voorgelegde, dan staat het hem vrij om gebruik te maken van zijn recht op amendement als bedoeld in artikel 147b lid 1 Gemeentewet. En met dit instrument een ontwerp- wens of -bedenkingen ter vaststelling aan de raad voor te leggen. Aldus kunnen wensen en bedenkingen tot stand komen, en wordt het ontwerpbesluit, juridisch verantwoord, in gewijzigde vorm vastgesteld.

Taak voor de duale driehoek

Het bovenstaande betekent dat het college de inhoud van zijn raadsvoorstellen en ontwerp-raadsbesluiten moet aanpassen en congruent maken aan de tekst uit artikel 169 lid 4 Gmw en het besluitvormingsmodel uit diezelfde Gmw.

Afstemmingsoverleg is hierover vereist: taak voor de duale driehoek!?